

Minister
Zdrowia

DLF.050.1.2024.DP
Warszawa, 21 lutego 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 788 Pana Witolda Tumanowicza, Posła na Sejm RP oraz grupy posłów, z dnia 16 stycznia 2024 r. w sprawie sytuacji szpitali powiatowych w Polsce, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Jak Pani Minister ocenia ogólną skalę problemów finansowych szpitali powiatowych?

Sytuacja finansowa szpitali powiatowych jest zróżnicowana. W sektorze szpitalnym funkcjonują bowiem szpitale, które odnotowują pozytywne wyniki finansowe, zadłużenie ich jest na bezpiecznym poziomie, zachowują płynność finansową i terminowo regulują zobowiązania. Zaobserwowano także, iż występują szpitale mające problemy w zasadzie we wszystkich obszarach finansowych, czyli ich rentowność osiąga wartości ujemne, płynność finansowa jest zbyt niska przez co występują przeterminowane zobowiązania a stan zadłużenia w tych podmiotach jest bardzo wysoki. Poza tym, działają szpitale, które przeprowadziły procesy restrukturyzacyjne i odzyskały rentowność, jednakże ich funkcjonowanie utrudniają długi zaciągnięte w przeszłości. Jednocześnie w grupie szpitali powiatowych obserwuje się podmioty lecznicze, w których sytuacja nie jest jeszcze bardzo trudna ale ich sytuacja w najbliższych latach, z różnych powodów może się pogorszyć.

Dane statystyczne i analiza finansowa pokazują, że na kondycję szpitali powiatowych największy wpływ miała ustawa z dnia 26 maja 2022 r. o zmianie ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 1352) (dalej: ustawa o wynagrodzeniach), zmuszająca szpitale do wprowadzenia od lipca 2022 roku podwyżek, których finansowanie przez NFZ okazało się w odniesieniu do części podmiotów niewystarczające.

W związku z powyższym, wskazane jest indywidualne podejście do oceny kondycji finansowej szpitali powiatowych.

Wiarygodny obraz sytuacji finansowej podmiotów leczniczych za 2023 rok, będą prezentować dane na koniec okresu sprawozdawczego i dopiero w oparciu o takie dane można formułować stosowne wnioski. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.), daje czas podmiotom leczniczym na sporządzenie sprawozdania finansowego za rok poprzedni do końca marca następnego roku, po czym następuje odpowiednio weryfikacja sprawozdań finansowych przez firmy audytorskie oraz ich zatwierdzenie.

Jakie są założenia mechanizmu oddłużania szpitali, o którym mowa w umowie koalicyjnej?

Na jakim etapie są prace nad tym mechanizmem i kiedy będą procedowane przez rząd?

Ministerstwo Zdrowia dostrzega potrzebę dokonania stosownych zmian w sektorze ochrony zdrowia. Działania w tym obszarze wymagają szerokiego i kompleksowego podejścia oraz winny uwzględniać podejście systemowe. Albowiem identyfikacja działań i kierunków koniecznych do tworzenia optymalnych rozwiązań w podmiotach leczniczych o różnorodnej strukturze i sposobie funkcjonowania, wskazuje na złożoność prac oraz konieczność holistycznej oraz kompleksowej oceny i analizy. Dlatego też przygotowanie odpowiednich i skutecznych rozwiązań w zakresie poprawy sytuacji finansowej szpitali, w tym stosownych instrumentów będących odpowiedzią na problem narastającego na przestrzeni ostatnich lat zadłużenia, wymaga pogłębionych i szczegółowych prac analitycznych.

Warto zaznaczyć, iż kierunkowe działania i decyzje w przedmiocie ew. restrukturyzacji podmiotów leczniczych będą tworzone w ramach wspólnego dialogu na rzecz ochrony zdrowia.

Oddłużenie, powinno być przeprowadzone wraz z wprowadzeniem nowych założeń działania szpitalnictwa w Polsce, aby nie doprowadzić do zjawiska ponownego zadłużenia.

Jak Pani Minister ocenia obecny sposób finansowania szpitali powiatowych? Jakie zmiany w tym zakresie planuje Ministerstwo Zdrowia?

Na wstępie pragnę podkreślić, że Narodowy Fundusz Zdrowia sukcesywnie podnosi ceny jednostek rozliczeniowych w poszczególnych rodzajach świadczeń. Systematycznie odbywa się także aktualizacja wycen świadczeń gwarantowanych na podstawie planu taryfikacji Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji (AOTMiT) na dany rok, obejmując konkretne obszary świadczeń. W pracach analitycznych nad taryfikacją świadczeń gwarantowanych uwzględnia się wiele czynników m.in. wzrost kosztów pracy, w tym dane dotyczące wysokości wynagrodzeń poszczególnych grup zawodowych biorących udział w realizacji wycenianego świadczenia, inflację i inne zmienne, które mogą wpływać na zmianę wyceny świadczeń opieki zdrowotnej.

W pierwotnym planie finansowym NFZ na rok 2024 zatwierdzonym przez Ministra Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Finansów w dniu 29 września 2023 r. w porównaniu do pierwotnego planu finansowego NFZ na rok 2023 zatwierzonego przez Ministra Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Finansów w dniu 26 lipca 2022 r., wysokość środków zapisana na koszty świadczeń opieki zdrowotnej NFZ wynosi 157,56 mld zł i jest wyższa o 15,45% tj. o 21,09 mld zł.

Ponadto ustawa o wynagrodzeniach, wprowadziła zmianę w ustawie o świadczeniach, poprzez dodanie art. 31ha, określającego mechanizm dotyczący przygotowywania raportu w sprawie zmiany sposobu lub poziomu finansowania świadczeń opieki zdrowotnej oraz wydawania, na zlecenie ministra właściwego do spraw zdrowia, rekomendacji Prezesa AOTMiT w zakresie zmiany sposobu lub poziomu finansowania świadczeń opieki zdrowotnej w związku z nadzwyczajnym wzrostem kosztów udzielania tych świadczeń.

Podstawowym założeniem realizacji przepisów ustawy o wynagrodzeniach, jest ujęcie środków na wyższe wynagrodzenia w wycenie świadczeń medycznych, a nie, jak do 30 czerwca 2022 r., w odrębnym strumieniu środków, niezależnym od wykonania świadczeń dla pacjentów. Należy zaznaczyć, że wprowadzona forma przekazywania środków co prawda zapewnia możliwość elastycznego dysponowania dostępnymi środkami przez zarządzających podmiotami leczniczymi, jednak w przypadku szpitali realizujących świadczenia o niskiej wycenie, spowodowała narastanie zadłużenia.

AOTMiT w ramach prac związanych z przygotowaniem ww. raportu monitoruje i analizuje sytuację finansową podmiotów prowadzących działalność leczniczą, w tym w szczególności szpitali z uwzględnieniem ich kategorii i poziomu w systemie podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej. Jednym z działań w tym zakresie są prowadzone przez AOTMiT analizy danych sprawozdawanych w formularzach MZ-BFA, na podstawie których w okresach kwartalnych monitorowana jest sytuacja finansowo-ekonomiczna podmiotów. Analizowane są przede wszystkim: struktura i dynamika zmian w zakresie przychodów oraz kosztów działalności z uwzględnieniem takich elementów jak: koszty osobowe (wynagrodzenia z tytułu umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych), czy koszty zużycia materiałów i energii.

Analizie podlegają również cyklicznie gromadzone informacje o wysokości poszczególnych składowych wynagrodzenia i wymiarze zatrudnienia osób zatrudnionych w podmiotach leczniczych na podstawie umowy o pracę lub świadczących usługi na podstawie umowy cywilnoprawnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło w zakresie, w jakim dane te dotyczą osób biorących udział w realizacji świadczeń udzielanych w ramach umowy z NFZ o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Jednocześnie należy wskazać na liczne działania podejmowane w ostatnim okresie w celu poprawy sytuacji finansowej szpitali działających w ramach systemu podstawowego

szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej (PSZ), w wyniku których m.in. następował wzrost ceny za punkt w ryczałcie PSZ.

Mając na względzie powyższe pragnę zapewnić, że Ministerstwo Zdrowia wspólnie z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz Agencją Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, nieustannie podejmuje działania mające na celu poprawę sytuacji finansowej podmiotów leczniczych, w tym szpitali powiatowych, uwzględniając aktualne potrzeby.

Czy Ministerstwo Zdrowia przygotowuje strategię mającą na celu uzupełnienie stanów kadrowych szpitali powiatowych? Jeśli tak, na czym ona się opiera?

Ministerstwo Zdrowia przeprowadza analizy, które są narzędziem wspierającym wyznaczanie kierunków zmian w celu zapewnienia optymalnego poziomu kadry medycznej w Polsce. Aplikacja pod nazwą Kadra medyczna pozwala na weryfikację poziomu zastępowalności pokoleń w różnych grupach zawodowych oraz wśród lekarzy specjalistów. Na koniec grudnia 2023 r. został opublikowany model popytowo-podażowy lekarzy, który prognozuje stan potrzebnej kadry lekarskiej do 2034 r. w Polsce. Ministerstwo Zdrowia nie przygotowuje strategii wprost dla kadr szpitali powiatowych. Warto jednak zaznaczyć, że zapewnienie wystarczającego poziomu kadry w kraju (w czym pomocne mogą być analizy zawarte w modelu popytowo-podażowym) przekłada się na zapewnienie potrzebnej kadry w szpitalach powiatowych.

Aplikacje z analizami dostępne są na platformie BASiW (link: <https://basiw.mz.gov.pl/mapyinformacje/mapa-2022-2026/analizy/kadry-medyczne/>).

Ponadto należy wskazać, że Ministerstwo Zdrowia nieustannie podejmuje działania w zakresie zapewnienia na rynku pracy optymalnej liczby lekarzy i lekarzy dentystów. Działania te mają na celu zniwelowanie do minimum niekorzystnego obrazu demograficznego kadr lekarskich.

Najważniejsze działania mające na celu zwiększenie liczby osób wykonujących zawód lekarza i lekarza dentysty:

- wyodrębnienie dziedzin najważniejszych z punktu widzenia epidemiologicznego kraju i ustanowienie dla nich specjalnych zasad - główną zachętą do podejmowania kształcenia w dziedzinach priorytetowych jest wyższe wynagrodzenie przysługujące lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne w tych dziedzinach w trybie rezydenckim (finansowanym przez Ministra Zdrowia). Zaliczenie dziedziny do dziedzin priorytetowych skutkuje corocznie (od lipca) przyznaniem wyższego wynagrodzenia zasadniczego lekarzom w trybie specjalizacji rezydenckim, a także przyznawaniem większej liczby miejsc szkoleniowych rezydenckich w stosunku do pozostałych dziedzin.

Od 1 lipca 2023 roku wynagrodzenie zasadnicze brutto lekarza odbywającego specjalizację z grupy specjalizacji priorytetowych:

- w pierwszych dwóch latach zatrudnienia w trybie rezydentury 8 308 zł (wzrost o 4 706 zł w stosunku do lipca 2016 (stan na lipiec 2016: 3 602 zł),
- a po dwóch latach zatrudnienia w tym trybie 9 063 zł (wzrost o 5 173 zł w stosunku do lipca 2016 (stan na lipiec 2016: 3 890 zł).
- W celu zachęcenia młodych lekarzy do pracy w polskich podmiotach leczniczych, finansowanych ze środków publicznych, po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego, wprowadzono rozwiązanie, dzięki któremu lekarze odbywający szkolenie specjalizacyjne w ramach rezydentury mogą otrzymać wynagrodzenie zasadnicze wyższe o 600 zł miesięcznie (w dziedzinie niepriorytetowej) lub wyższe o 700 zł miesięcznie (w dziedzinie priorytetowej). Aby otrzymać to wynagrodzenie lekarz musi zobowiązać się do przepracowania – w podmiocie leczniczym, finansowanym ze środków publicznych – łącznie 2 lata w ciągu kolejnych pięciu lat następujących po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego.
- Dodatkowo, aby ułatwić podejmowanie kształcenia na studiach odpłatnych w języku polskim na kierunku lekarskim pod koniec 2021 r. wprowadzono dodatkową regulację, które przewidują wsparcie finansowe dla osób podejmujących tego typu studia. Wsparcie finansowe wiąże się jednak z obowiązkiem późniejszego odpracowania kwoty uzyskanej od państwa w publicznej służbie zdrowia. Zgodnie z treścią ww. regulacji, o kredyt na studia medyczne mogą ubiegać się studenci odbywający studia na kierunku lekarskim prowadzone w języku polskim na warunkach odpłatności w polskich uczelniach wyższych począwszy od roku akademickiego 2021/2022. Studenci, którzy zdecydują się na skorzystanie z kredytu na studia medyczne, uzyskają możliwość całkowitego lub częściowego kosztu kształcenia na tych studiach ze środków pochodzących z budżetu państwa, a następnie po spełnieniu warunków określonych w ustawie, jego częściowego lub całkowitego umorzenia. Umorzenie kredytu w całości, na kierunku lekarskim, będzie możliwe, pod warunkiem spełnienia łącznie następujących warunków:

1. obowiązku odpracowania studiów po ich ukończeniu przez okres nie krótszy niż 10 lat w okresie 12 kolejnych lat liczonych od dnia ukończenia studiów, w podmiotach wykonujących działalność leczniczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
2. obowiązku uzyskania tytułu specjalisty w wyżej wskazanym okresie, w dziedzinie medycyny uznanej za priorytetową w dniu rozpoczęcia przez lekarza szkolenia specjalizacyjnego.

Przewiduje się, że wyżej wspomniane rozwiązania spowodują znaczny wzrost liczby młodych lekarzy, a szczególnie liczby lekarzy specjalistów w dziedzinach priorytetowych.

Warto również wskazać, że wprowadzono też zmiany w procesie naboru na szkolenie specjalizacyjne (tzw. Nabór Centralny), w tym możliwość ubiegania się o odbywanie szkolenia specjalizacyjnego we wszystkich województwach jednocześnie oraz możliwość

wskazania 15 wyborów obejmujących dziedzinę, tryb i miejsce odbywania szkolenia specjalizacyjnego w preferowanej kolejności. W przypadku niezakwalifikowania się przez lekarza do odbywania specjalizacji w preferowanym województwie lub w preferowanej dziedzinie będzie on mógł zostać zakwalifikowany na jeden z kolejnych „wyborów” wskazanych we wniosku o odbywanie szkolenia specjalizacyjnego, co do tej pory nie mogło mieć miejsca. Powyższe rozwiązanie ma na celu zwiększenie liczby lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne w dziedzinach, które cieszą się mniejszym zainteresowaniem lekarzy, poprzez umożliwienie im zakwalifikowania się do odbywania danej specjalizacji w przypadku jeżeli lekarz nie zakwalifikuje się na preferowaną przez niego dziedzinę. Zakłada się, że dzięki temu rozwiązaniu zostanie wykorzystana znacznie większa liczba miejsc w dziedzinach priorytetowych.

W Ministerstwie Zdrowia realizowane są również działania mające na celu zwiększenie liczby aktywnych zawodowo pielęgniarek i położnych w systemie opieki zdrowotnej, uatrakcyjnienie oraz zwiększenie prestiżu tych zawodów, a także zachęcenie do podejmowania kształcenia na kierunkach pielęgniarstwo lub położnictwo.

Zaplanowano system zachęt do podejmowania i kontynuowania studiów na wybranych kierunkach medycznych, w tym pielęgniarstwo i położnictwo, co pozwoli na uruchomienie wsparcia planowanego dla pielęgniarek i położnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy (stypendia, współfinansowanie studiów odpłatnych, mentoring).

Kontynuowane są działania obejmujące wsparcie dla kształcenia zawodowego, w tym kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych, w szczególności w ramach planowanej Nowej Perspektywy Finansowej 2021-2027.

Minister Zdrowia, wspierając rozwój zawodowy pielęgniarek i położnych, corocznie dofinansowuje szkolenia specjalizacyjne w priorytetowych dziedzinach pielęgniarstwa, w ramach posiadanych środków finansowych przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa. W roku bieżącym na dofinansowanie specjalizacji zaplanowano 10 mln zł.

Systematycznie następuje rozwój kompetencji i uprawnień zawodowych pielęgniarek i położnych, powodując większą samodzielność zawodową, ale także większą odpowiedzialność.

Wprowadzane są nowe możliwości rozwoju zawodowego dla tych grup zawodowych specjalizacja „psychoterapia dzieci i młodzieży” oraz „chirurgiczna asysta lekarza” dla pielęgniarek posiadających tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa oraz „psychoterapia uzależnień” i „psychoterapia” dla pielęgniarek i położnych posiadających odpowiednio tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa lub tytuł zawodowy magistra położnictwa.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny

Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/